

CENTRO INTERNAZIONALE DI STUDI SUL MITO
DELEGAZIONE SICILIANA

Città di Palermo
Assessorato alla Cultura

Shqiptarë nga gjuha Bizantinë nga riti kishtar Italjanë nga adoptimi: Arbëreshët

zakone e peshqeshe martesore

- Drejtues **Sh.T. Gjanfranko Romagnoli**, Kryetarzëvendës CISM e Del. për Sicilinë
- Përshëndetja e **Prof. Leoluka Orlando**, Kryebashkiak i Qytetit të Palermos
- Përshëndetja e **Dr. Eliana Kalandra**, Drejtoreshë e Muzeut Etnografik Sicilian “G. Pitрэ” në Palermo
- Përshëndetja e **Prof. Maria Konçeta Di Natale**, Ord. e Muzeologjisë dhe Historisë së Koleksionene-Drejtoreshë e Depart. për Kultura dhe Mjedis shoqëror - UNIPA

Referuesit:

- **Prof. Maria Kristina Kjaromonte Treré**, arkeologe - ligjëruese e Arkeologjisë së Epokës Pararomake - Universiteti Shtetëror i Milanos
*Traditat protohistorike italice dhe ilirike në krahasim:
paja e dhurata martesore të varrezat femërore të rangut të lartë*
- **Dr. Nikola Kuça**, protopapàs i Shën Kollit të Arbëreshëve të Martorana – Palermo
Shërbesa e unazës, shërbesa e kurorës
- **Prof. Zef Schirò Di Maggio**, poet dhe komedjograf
Stolisje femërore dhe zakone martesore të tekstet e shkrimtarëve arbëreshë
- **Prof. Zef Kjaromonte**, bibliotekar, eseist
Nga unaza e gishtit të brezi i belit: apoteoza e nuses arbëreshe

Në bashkëpunim me **Patricja d’Amiko, Elvira di Grusa** dhe **Eugenia Alkomano** do të mbahet një ekspozitë me

dhurata martesore arbëreshe të kryjuara postafat nga **M.º Antonino Amato** eksponate të **Muzet Pitрэ** me prejardhje nga *Kolonitë Arbëreshe të Sicilisë* **dhurata martesore ballkanike** nga koleksioni privat prej Kosove e Shqipëri

Ditën e Prëmtë, 12 qershor 2015, ora 17:00
Museo Etnografico Siciliano “G. Pitрэ”
Viale Duca degli Abruzzi, 1 – Palermo

CENTRO INTERNAZIONALE DI STUDI SUL MITO
DELEGAZIONE SICILIANA

Città di Palermo
Assessorato alla Cultura

Museo
Pitrè

Albanesi per lingua Bizantini per rito Italiani per adozione: gli Arbëreshë

usi e *xenia* nuziali

- Moderatore **S. E. Gianfranco Romagnoli**, Vicepresidente e Delegato CISM Sicilia
- Saluto del **Prof. Leoluca Orlando**, Sindaco della Città di Palermo
- Saluto della **Dr.ssa Eliana Calandra**, Direttrice del Museo Etnografico Siciliano “G. Pitрэ” di Palermo
- Saluto della **Prof. Maria Concetta Di Natale**, Ordinario di Museologia e Storia delle Collezioni - Direttore del Dipartimento Culture e Società-Università di Palermo

Relatori :

- **Prof. Maria Cristina Chiaramonte Treré**, archeologa – docente di Archeologia dell’Età Preromana – Università Statale di Milano
*Tradizioni protostoriche italiche e illiriche a confronto:
corredi e xenia nelle sepolture femminili di rango.*
- **Dr. Nicola Cuccia**, protopapàs di S. Nicolò dei Greci alla Martorana
La liturgia dell’anello, la liturgia della corona
- **Prof. Zef Schirò Di Maggio**, poeta e commediografo
Ornamenti femminili e usi nuziali nei testi di scrittori arbëreshë
- **Prof. Zef Giuseppe Chiaramonte**, bibliotecario, saggista
Brezi: l’apoteosi della sposa arbëreshe

a cura di **Patrizia d’Amico, Elvira di Grusa e Eugenia Alcomanno** sarà allestita una rassegna di

- *xenia* nuziali arbëreshë realizzati per l’occasione dal **M.º Antonino Amato**
- beni del Museo Pitрэ provenienti dalle *Colonie Albanesi di Sicilia*
- *xenia* nuziali balcanici di collezione privata, provenienti da Kosovo e Albania

Venerdì 12 giugno 2015, ore 17:00
Museo Etnografico Siciliano “G. Pitрэ”
Viale Duca degli Abruzzi, 1 – Palermo

Prof. Zef Giuseppe Chiaramonte
via Alfredo Casella, 60
90145 Palermo
Tel. 0916820250 e-mail: zef.chiaramonte@yahoo.it

Oggetto: *Albanesi per lingua, Bizantini per rito, Italiani per adozione: gli Arbëreshë*

Il CISM, Centro Internazionale di Studi sul Mito-Delegazione Sicilia, diretto da S. E. il Prefetto Dr. Gianfranco Romagnoli, a conclusione delle attività *per annum*, organizza l'ormai tradizionale **Tavola Rotonda sugli Arbëreshë**.

Il tema di quest'anno riguarda **usi e xenia nuziali** tipici di questa Comunità, insediatasi in Italia a datare dalla metà del sec. XV e tutt'ora variamente presente nell'intero territorio della Repubblica.

Il CISM, che si situa fuori dal contesto territoriale dei Comuni arbëreshë, con l'annuale **Tavola Rotonda**, si prefigge lo scopo di scandagliare aspetti della tradizione albanese d'Italia e dare a essi il meritato risalto nel novero dei miti e dei riti caratterizzanti ogni umana comunità.

Palermo, 1. 6. 2015

Zef Chiaramonte
(resp.le CISM per la cultura albanese)

GLI ARBËRESHË O ITALOALBANESI

Da sempre riconosciuti e tenuti in considerazione dalla **Santa Sede**, come rara testimonianza - insieme ai Maroniti- della persistente unità della Chiesa pur nella diversità delle tradizioni, gli Arbëreshë venivano anche considerati *Nazione* nei **Regni di Napoli e di Sicilia**.

Oggi, lo Stato italiano, con legge del 1999, ha riconosciuto agli Arbëreshë lo status giuridico di **Minoranza linguistica storica**.

La cornice legislativa, comprendente anche alcune leggi regionali a riguardo, non pare, tuttavia, sufficiente per la migliore salvaguardia dei valori immateriali e dei beni materiali che le varie comunità italo-albanesi esprimono singolarmente e nel loro insieme, vuoi sul versante ecclesiastico, vuoi su quello etnologico, se gli interessati non se ne fanno carico con serietà di intenti e di realizzazioni.

In questa linea, *exempli gratia*:

-La Conferenza Episcopale Italiana dovrebbe mettere in atto la promessa ristrutturazione della **Chiesa Italo-Albanese**, indirizzandosi verso la creazione di una **Metropoli** ad hoc, che è anche un diritto per una Chiesa orientale cattolica, per di più riconosciuta *non uniata* anche da parte ortodossa;

-i Sindaci dei Comuni arbëreshë, dovrebbero curare meglio l'insegnamento della **lingua minoritaria** nelle scuole, collaborando con i Dirigenti scolastici perché tale insegnamento e gli **sportelli linguistici** siano affidati a chi possiede **competenze** sia nella parlata locale sia nella lingua albanese standard.

-i due Stati albanesi dovrebbero proteggere meglio le minoranze albanofone dovunque si trovano.

Lënda: *Shiptarë nga gjuha, Bizantinë nga riti kishtar, Italjanë nga adoptimi: Arbëreshët*

QNSM Qendra Ndërkombëtare për Studime mbi Mitin- Delegacioni i Sicilisë, udhëhequr nga prefekti Sh. T. Dr. Gjanfranko Romagnoli, në përfundim të aktiviteteve vjetore, organizon Tryezën e Rrrumbullakët mbi Arbëreshët, tashmë të bërë tradicionale.

Tema e sivjetshme do trajtojë **zakonet dhe duratat martesore** sipas adeteve të këtij Komuniteti të rrenjosur në Itali duke filluar nga pjesa e dytë e shekullit XV dhe edhe sot e kësaj dite të pranishëm nëpër tërë territorin e Republikës.

Qendra, e cila vepron jashtë kontekstit territorial të Komunave arbëreshe, me Tryezen e Rrrumbullakët merret , vit pas viti, me trajtimin e aspekteve të traditës arbëro-shqiptare në Itali duke e vënë atë në spikatën e merituar përbrenda miteve dhe rriteve që karakterizojnë çdo komunitet njerëzor.

ARBËRESHËT

Gjithnjë të njohur dhe të vlerësuar nga Selia e Shenjtë, sëbashku me Maronitët, porsi dëshmi e rallë të vazhdimësisë së unitetit përbrenda Kishës, edhe pse në kuadrin e traditave të ndryshme, Arbëreshët ishin vështruar si komb nga Mbretëria e Napolit dhe të Sicilisë.

Sot Shteti italian, me ligjin e vitit 1999, u ka njohur Arbëreshëve statusin e Pakicës gjuhësore historike.

Megjithatë, korniza ligjore, përfshirë aty edhe ndonjë ligj krahinor, nuk na lejon të pohojmë se kemi bërë mjaft për mbrojtjen e vlerave imaterjale dhe materjale që bartën komunitetet arbereshe, qoftë nga pikëpamja antropologjike në përgjithësi, qoftë nga aspekti kishtar në veçanti, po që se të interesuarit nuk angazhohen seriozisht.

Kështu mendojmë që:

-Konferenca ipeshkvore e Italisë duhet të merret me ristrukturimin e Kishës Arbëreshe duke u drejtuar ndaj krijimit të **Mitropolisë arbëreshe**, çka është e drejta kryesore për një Kishë orjentale katolike e njohur si jo-unjate edhe nga pala ortodokse;

-Kryebashkiakët e Komunave arbëreshe duhet të merren seriozisht me mësimdhënien e gjuhës minoritare, duke bashkëpunuar me drejtorët e shkollave, në mënyrë që mësimi dhe sportelet gjuhësor t'u besohen studjuesve që e zotërojnë jo vetëm të folmen lokale por edhe gjuhën standarde;

-Dy Shtetet Shqiptarë duhet t'i mbrojnë më shumë dhe më mirë pakicat shqipfolëse kudo ndodhen edhe janë.